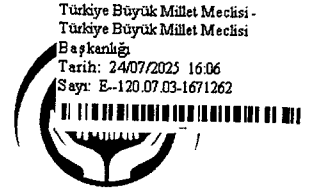

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 AİLE YILI

Sayı : E-72079556-610-16948776
Konu : Soru Önergesi (7/28415)

ACELE
7/28415 GK 166

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 28.05.2025 tarihli ve 1636504 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Mersin Milletvekili Sayın Gülcan KIŞ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/28415 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/28415 Cevap Metni (5 Sayfa)

Mersin Milletvekili Sayın **Gülcan KIŞ**'a Ait 7/28415 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız tarafından çocuklarımızın ve gençlerimizin sağlıklı gelişimini temin etmek amacıyla; çocuklarımızın üstün yararı ilkesi doğrultusunda risklere karşı güçlü ve duyarlı nesiller yetiştirmek üzere koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmalar yürütülmektedir.

UNICEF 2024 Çocuk refahı Raporu Bakanlığımız ile de paylaşılmış ve raporda yer alan ve Bakanlığımız görev alanı kapsamındaki bulgular çalışmalarımızda kullanılmak üzere kayıt altına alınmıştır.

Ülkemizde çocuklara yönelik koruyucu, önleyici müdahalelerin planlanarak sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi, çocuklar için alınacak tedbirlerin hayata geçirilmesi ve paydaşların iş birliği içerisinde Türkiye'de çocuk hakları alanında yapılacak çalışmalara yön vermesi amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda "*Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2028)*" hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bahse konu Strateji Belgesi ve Eylem Planında 6 stratejik amaç, 22 stratejik hedef 159 faaliyet adımı bulunmaktadır.

Çocukların haklarının korunması ve gelişimlerinin desteklenmesi adına çeşitli ana başlıkların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda; Çocuk Hakları ve Çocuk Katılımı, çocukların birey olarak hak sahibi oldukları bilincinin yerleşmesi ve karar alma süreçlerine katılımının sağlanması açısından önem taşımaktadır. Çocuk Dostu Adalet başlığı, adalet sisteminin çocuğun üstün yararı ilkesine uygun şekilde yapılandırılmasını hedeflerken, Aile ve Çocuğa Yönelik Koruma ve Destek Hizmetleri, çocukların sağlıklı bir aile ortamında büyümelerini destekleyen önleyici ve koruyucu hizmetleri kapsamaktadır. Ayrıca, Alternatif Bakım Hizmetleri, ailesi yanında bakım sağlanamayan çocuklar için güvenli ve destekleyici yaşam ortamlarının oluşturulmasına yöneliktir. Afet, Kriz ve Acil Durumlardan Etkilenen Çocuklara Yönelik Hizmetler ise olağanüstü durumlarda çocukların korunması ve psikososyal destek almalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Son olarak, Bilgi Teknolojilerine Erişim ve Güvenli İnternet Kullanımı, çocukların dijital dünyada bilinçli bireyler olarak yer almalarını sağlamak ve dijital tehlikelerden korunmalarını desteklemek adına stratejik öncelikler arasında yer almaktadır. Bu başlıklar, çocukların hak temelli, güvenli ve destekleyici bir çevrede büyümelerini sağlamak adına temel stratejik çerçeveyi oluşturmaktadır.

2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile, çocuklara yönelik her türlü ihmal ve istismar riskinin önlenmesi için tüm sorumlu ve ilgili Bakanlıklar, Kurumlar, Kuruluşlar ve STK'lar ile iş birliği içerisinde akran zorbalığına yönelik ana sorumlu kurumun Millî Eğitim Bakanlığı olarak belirlendiği aşağıda belirtilen eylemler yer almıştır;

- Okullarda akran zorbalığının ortadan kaldırılmasına yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılması.
- Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddeti önlemeye yönelik eğitimlerde kullanılmak üzere standart paketlerin/programların geliştirilmesi ve eğitimlerin gerçekleştirilmesi.
- Çocuklara yönelik, istismar riskinden korunma eğitimi verilmesi.
- Çocuklara yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin ortadan kaldırılması, olumlu ebeveynlik becerilerinin geliştirilebilmesi için bilgilendirme dokümanı hazırlanması ve ailelere eğitim verilmesi.

- Riskin, çok sektörlü tespiti ve müdahalesi için düzenlemelerin yapılması, standart uygulama ve bilgi paylaşım prosedürlerinin geliştirilmesi.
- Risk altındaki çocuklara ilişkin bildirimleri/başvuruları alma ve değerlendirme yapma sorumluluğu olan kurum ve kuruluşların değerlendirme kapasitelerinin güçlendirilmesi.

Akran zorbalığı, çocukların fiziksel, duygusal veya sosyal zarar görmesine yol açabilecek olumsuz davranışları kapsayan ve gelişim süreçlerini olumsuz etkileyebilen önemli bir sorun alanıdır. Bu süreçte çocukların sağlıklı bir şekilde desteklenmesi, güvenli bir ortamda büyüebilmeleri ve olumlu sosyal beceriler geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu sorunu önlemek ve tüm çocukların güvenli bir ortamda büyümesini sağlamak için çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Akran zorbalığının önlenmesine yönelik çalışmalarımızda “Zorbalık sürecindeki tüm çocukların desteklenmesi”, “Ebeveynler, eğitimciler ve profesyonellerin farkındalığı”, “Erken yaşlardan itibaren bilgilendirme”, “Çocukların bilgilendirilmesi ve güçlendirilmesi” temel hususları üzerinde durulmaktadır.

Akran zorbalığı konusunda Bakanlığımız faaliyetleri kapsamında;

1. 11. ve 12. Kalkınma Planı ile 2022, 2023 ve 2024 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer alan “Erken çocukluk döneminden başlamak üzere çocuklara ihmal, istismar ve şiddet konularında farkındalık eğitimleri verilecek, çocukların yaşam becerileri güçlendirilecektir.” tedbiri doğrultusunda Bakanlığımız tarafından 0-18 yaş aralığındaki çocukların ihmal, istismar ve şiddetten korunması, iyilik hallerinin artırılması, sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla “Çocukların Yaşam Becerilerinin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Farkındalık Eğitim Programı” hazırlanmaktadır. Eğitim programının ilk aşaması olarak 0-6 yaş aralığındaki çocukların ebeveyn/bakım verenlerine yönelik modüller tamamlanmıştır. Program; “İhmal ve İstismarın Önlenmesi-Ebeveyn İçin Temel Bilgiler”, “Ebeveynlik”, “Gelişim”, “Duyarlı Bakım”, “Pozitif Disiplin”, “Günlük Rutinler”, Dijital Ebeveynlik”, “Etkileşimli Rutinler: Oyun Oynama ve Kitap Okuma” başlıklı modüllerden oluşmaktadır. Ebeveynlerin bu konularda güçlendirilmesiyle, çocukların kendini ifade etme ve sorun çözme, duygularını düzenleme, haklarının ve başkalarının haklarının farkında olma ve saygı gösterme, sınırlarını bilme ve bu sınırlara uyum sağlama, kendisi ve sosyal çevresiyle olumlu ilişkiler oluşturma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Program kapsamında ebeveynlerin akran zorbalığı konusunda bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar da yürütülmektedir. Bu çalışmalar, ebeveynlerin akran zorbalığını tanımaları, zorbalığın belirtilerini fark etmeleri, çocuklarını uygun şekilde destekleme yöntemlerini öğrenmeleri amacıyla tasarlanmıştır.

Bu doğrultuda, farkındalık oluşturucu rehberler ve bilgilendirici materyaller geliştirilmekte olup ebeveynlerin bu konuda bilgi ve becerilerinin artırılması hedeflenmektedir.

Programın 7-18 yaş grubu çocuklara ve ebeveynlerine yönelik modüllerinin geliştirilmesine ilişkin çalışmalar başlatılmış olup ilgili modüllerde ihmal ve istismarın önlenmesi, bağımlılık ve önlenmesi, akran zorbalığı, iletişim vb. konular da programa dahil edilecektir.

2. 0-9 yaş arasındaki çocuklar arasında zorbalığın azaltılması ve çocukların zorbalığa karşı güçlendirilmesini hedefleyen bir program üzerine çalışmalarımız sürdürülmektedir. Bu program, zorbalığa toplum temelli bir bakış açısı kazandırmayı ve böylece zorbalığın oluşumunu önlemeye yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Zorbalığa maruz kalan çocukların sayısını azaltmak, çocuklar için güvenli, olumlu ve sağlıklı bir ortam yaratmak temel amaçlar olarak belirlenmiştir. Hoşgörü, sevgi, saygı, merhamet ve cesareten oluşan dört temel değeri merkeze almaktadır.

Programın hedef kitlesi çocuklar olmakla birlikte, ebeveynler ve çocuklarla çalışan uzmanlar da hedef gruplar arasında yer almaktadır. Ebeveynler ve uzmanlar, çocukların rol modelleri olarak, bu değerleri somutlaştırma ve çocukların iyi sosyal beceriler geliştirmesine destek verme noktasında kritik bir öneme sahiptir. Program, ebeveynlerin ve uzmanların bu dört temel değeri günlük rutinlerine nasıl dahil edebileceğini gösteren beceri ve araçlar sunmaya odaklanmaktadır.

3. “Çocuklarla Çalışan Profesyonellere Yönelik Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları” kapsamında akran zorbalığının önlenmesi, durdurulması ve zorbalığa maruz kalan çocukların desteklenmesi süreçlerinde, çocuklarla çalışan profesyoneller kritik bir rol üstlenmektedir. Bu profesyoneller, zorbalıkla ilgili durumlarda çocukları ve ebeveynleri uygun şekilde yönlendirme ve destekleme noktasında belirleyici bir konumdadır.

Bu doğrultuda, çocuklarla temas halinde olan ve çocukla iletişimde kilit noktada bulunan personele yönelik şu çalışmalar planlanmaktadır:

Eğitim Programları: Profesyonellere, akran zorbalığının fark edilmesi, önlenmesi ve müdahale yöntemleri konusunda bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan eğitimler düzenlenecektir.

Farkındalık Çalışmaları: Profesyonellerin, zorbalığa uğrayan ve zorbalığı uygulayan çocuklara yönelik tutum ve davranışlarını güçlendirecek farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Bilgilendirici Materyaller: Basılı ve çevrim içi ortamda kullanılacak materyaller hazırlanarak, profesyonellerin erişimine sunulacaktır.

Bu çalışmalar, çocukların güvenli bir ortamda büyümelerini sağlamak için profesyonellerin bilgi ve becerilerini artırmayı hedeflemektedir.

4. 12. Kalkınma Planı'nın 740 numaralı politikasında, çocukların sağlıklı gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek oyunlar, dijital uygulamalar, kitaplar ve sosyal medya içeriklerinden korunmalarına yönelik tedbirlerin alınacağı ve siber suçlar konusunda bilgilendirilmeleri sağlanacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda, 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda yer alan 740.4 tedbirinde, “Çocukların siber suçlar ve siber zorbalıklar konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır” ifadesine yer verilmiştir.

Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığı ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu iş birliğiyle Siber Suç ve Siber Zorbalıktan Korunma Rehberi hazırlanmış ve Bakanlığımız internet sitesinde yayınlanmıştır.

Bu rehber, ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarını koruma ve bilinçlendirme süreçlerinde etkin bir rol üstlenmelerine katkı sağlamak amaçlıdır.

5. Çocukların dijital risklerden korunması ve ebeveynlere rehberlik edilmesi amacıyla Çocukların Dijital Risklerden Korunmasında Ebeveyn Rehberi hazırlanmış ve Bakanlığımız internet sitesinde yayınlanmıştır.
6. Çocukları, ebeveynleri, çocuk alanında ya da çocuklarla çalışanları ve toplumu bilgilendirmek, bahsi geçen gruplarla iletişim kurulmasını ve farkındalık kazanımını sağlamak amacıyla Çocuk İçin Dost Uygulamalar (DUY) isimli bir internet sitesi oluşturulmuştur. DUY web sitesi içerikleriyle ailelere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu konular arasında; Siber Zorbalık, Çevrimiçi ve Çevrimdışı Oyunlar, Dijital Bağımlılık gibi başlıklar bulunmaktadır.

Bakanlığımızca her ilde oluşturulmuş Çocuklar Güvende Ekipleri aracılığıyla farklı risk gruplarındaki çocukları korumaya yönelik tespit ve müdahale çalışmalarının yanı sıra izleme faaliyetleri yürütülmektedir. Yapılan alan taramaları neticesinde çocuk ve ailenin uygun sosyal hizmet modeline veya destek ve yardımlara yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

Bu kapsamda;

- *Sokakta Risk Altında Bulunan Çocuklara Yönelik Çocuklar Güvende Ekipleri* aracılığı ile alan taramaları yapılmakta, tespit edilen çocuk ve ailelere yönelik yürütülen çalışmalar sonucunda çocuk ve ailenin uygun sosyal hizmet modeline veya destek ve yardımlara yönlendirilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca çocuğun ailesine rehberlik hizmeti sunulmakta, gerek görülmesi halinde aile hakkında adli işlem başlatılabilmekte ve çocuk kurum bakımına alınabilmektedir.
- *Risk Altında Bulunduğu Okullar Tarafından Değerlendirilen Çocuklara Yönelik Çocuklar Güvende Ekip Çalışmaları* kapsamında okullarda rehberlik servisi, okul yönetimi ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler neticesinde okula devamsızlığı gibi göstergelerle yapılan değerlendirmeler sonucunda risk altında olduğu değerlendirilen veya sosyal hizmet müdahalesi gereken çocukların ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik ailelerle görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Görüşmeler sonrası çocuğun ve ailenin ihtiyaçları belirlenerek, buna yönelik koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbirler alınmakta, gerekli mesleki çalışmalar gerçekleştirilmekte, çocuğun aile ve okul ortamında takibi yapılmaktadır. Ayrıca okullarda ve aile görüşmelerinde Bakanlığımız hizmetlerine ve ALO 183 Şiddetle Mücadele Hattına ilişkin bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan genel itibariyle, intihar girişimleri ve intihar vakaları konusunda Bakanlığımızca diğer bakanlık, üniversiteler ve ilgili kurumlar ile ortak çalışmalar yapılmakta ve görüş alışverişinde bulunmaktadır. Üniversitelerde intihar alanında çalışma yapan akademisyenler, bu alanda hizmet veren uzmanlar ve Bakanlığımızda ilgili meslek mensuplarının da katılımıyla akademik çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar kapsamında intiharların nedenleri ve alınması gereken tedbirler araştırılmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin farklı illerinde kendini gösteren intihar vakaları ile ilgili yerinde çalışmalar yaparak önleyici tedbirlerin neler olacağını belirlenmektedir.

İntihar vakalarını önlemek amacıyla Bakanlığımızca ailelere ve vatandaşlarımıza yönelik olarak eğitim programları, danışmanlık hizmetleri ve aile ziyaretleri de gerçekleştirilmektedir. Söz konusu eğitim programları ve danışmanlık hizmetleri, ailelerin sağlık hizmetlerinden etkin faydalanabilmelerinin sağlanması, karşılaşılabilecekleri riskler

konusunda farkındalıklarının artırılması ve desteklenmeleri amacıyla yürütülmektedir. Ayrıca, İl Müdürlüklerimiz ve Sosyal Hizmet Merkezlerimiz, intihar girişim ve vakalarını takip etmekte olup bu kapsamda hastaneler ile iletişim kurarak intihar teşebbüsünde bulunanlara yönelik psikososyal destek sunmaktadır.

İntiharların önlenmesine yönelik olarak Bakanlığımızca, TÜİK verileri kapsamında kaba intihar oranlarının en yüksek olduğu illere saha ziyaretleri düzenlenmesi, intihar vaka ve teşebbüslerinde görev alan meslek personelinin farkındalıklarının artırılmasına dair eğitimlerin planlanması, sorun alanlarına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla merkezi düzeyde intihar vaka ve teşebbüslerine yönelik çalışan kurum ve kuruluşlarla toplantılar yapılmakta olup çalışmalar sürdürülmektedir.